

Trønder-fluisa

SJEFREDAKTØR OG ADM. DIR.: ARVE LØBERG

NYHETSREDAKTØR: ARNULF GOTVASLI, POLITISK REDAKTØR: JOHN ARNE MOEN
MAGASINREDAKTØR: HEIDI J. STIKLESTAD, UTVIKLINGSREDAKTØR: BJØRNAR TROMSDAL

Trønder-Avisa ble etablert i samarbeid mellom avisene Nord-Trøndelag (1919) og Inntrøndelagen (1897)

ØKENDE GAP: Et knapphetsgode vil alltid være etterspurt og forventingsgapet mellom det kommunene har å tilby av helse- og omsorgstjenester og det brukere, pårørende og andre interessenter etterspør, blir stadig større, skriver kronikøren, som mener at det skulle være mulig til enhver tid å framskaffe en kvantitativ oversikt og statusrapporter knyttet til sykehjemssituasjonen her i landet.

FOTO: SCANPIX

Behovet for sykehjem

KRONIKK

Kirsten Lange
Kst. daglig leder ved
Senter for Omsorgs-
forskning, Midt-Norge.

Når er det riktig å tildele en sykehjemsplass og hvordan vurderer man dette behovet i den enkelte kommune landet rundt? Begrepet omsorg har dype historiske røtter i vår kultur. Omsorg er i så måte knyttet til mellommenneskelige relasjoner og etisk ansvarlighet overfor andre. Her ligger kildene til de forpliktelse en har overfor enkeltmennesker og grupper som er spesielt avhengige av hjelp, behandling og pleie, ofte på en varig måte.

Omsorgsbegrepet betegner på den ene siden en slik etisk forankret holdning, som på mange måter er forpliktende for alle mennesker i samfunnet. På den andre siden betegner det alle de ulike typene av omsorgsarbeid rettet mot avhengige og hjelpetrengende grupper, hvor ulike profesjoner samarbeider om å yte spesifikk hjelp, pleie- og omsorg.

Hva som er adekvat, tilstrekkelig og god nok innsats med hensyn til riktig helsetilbud krever en komplisert avveining. Når er det riktig å tildele en sykehjemsplass og hvordan vurderer man dette behovet i den enkelte kommune landet rundt?

Å få tildelt sykehjemsplass eller ikke, er og har vært et aktuelt og mye diskutert tema, både politisk og i media. Det er ikke gjennomført noen større grad av forskning som

konkret omhandler tersklene for å få sykehjemsplass i Norge. Å få tildelt en sykehjemsplass er et knapphetsgode. Det er et ideal å kunne bo i eget hjem så lenge som mulig, men når en ikke kan bo hjemme grunnet en sammensatt funksjons- og helsesvikt er en plass i sykehjem ofte et naturlig alternativ.

På starten av 1990-åra deltok undertegnede i prosjektarbeid initiert av Sosialdepartementet. Fagpersoner i landet var engasjert i prosessen med å utarbeide kriterier for brukers funksjonsnivå. Ut ifra et slik kartlagt funksjonsnivå (score) skulle fagpersoner gjennom sitt faglige skjønn kunne angi hvilket behov for pleie, omsorg og rehabiliteringstjenester brukeren hadde.

Dette materialet danner videre grunnlag for de første fagsystemene innenfor IT-baserte pleie- og omsorgsløsninger. Kommunene skulle nyttegjøre den kartlagte informasjonen til intern bruk og saksbehandling samt å rapportere årlig statistikk til SSB (Statistisk sentralbyrå)

Disse nasjonale standardene har senere blitt forbedret og kvalitetssikret av Helse- og omsorgsdepartementet i samarbeid med kommunene.

I den pågående debatten knyttet til «Hvordan teller og definerer en kommune behovet for sykehjemsplasser?», har staten en

mulighet til å gi råd og å veilede kommunene landet rundt på en bedre måte enn i dag. Ved å benytte funksjonskriteriene mer aktivt kan staten være en pådriver for å utarbeide og bistå kommunene med indikative normtall med hensyn til når brukeren har behov for en sykehjemsplass.

Dette forholdet vil alltid variere ut fra brukerens hjemmesituasjon, familie/nettverk og utbygd hjemmetjeneste i den aktuelle kommunen, men funksjonskriteriene ville likevel fungere veiledende i den lokale tildelingen. Kvaliteten på en nasjonal rapportering fra kommunene ville i så måte bli mer objektiv og troverdig enn dagens.

Senter for omsorgsforskning Østlandet gjennomfører for tiden et forskningsprosjekt som skal belyse «Hva skal til for å få vedtak om sykehjemsplass?» ved å intervjuv pårørende til beboere som har fått sykehjemsplass, og saksbehandlere som vurderer søknader og fatter vedtak.

Forskningsprosjektets hensikt er å belyse hva som skal til for å få vedtak om sykehjemsplass og på denne måten analysere aspekter ved forholdet mellom behov og tilbud innen sykehjemssektoren. Problemstillingen er «Hva skal til for å få vedtak om sykehjemsplass» – varierer dette mellom kommuner og/eller situasjoner? I tilfelle variasjoner – hva skyldes dette?

Fire kommuner deltar i undersøkelsen og Norsk Pensjonistforbund har initiert og finansiert forskningen. Resultater fra dette prosjektet vil bli publisert i et norsk eller nordisk vitenskapelig helsefaglig tidsskrift. I tillegg skal resultatet presenteres ved aktuelle konferanser og etter ønske fra oppdragsgiver.

Den stadig tilbakevendende debatten om tildeling av sykehjemsplasser og telling av antall sykehjemsplasser i kommunene vil alltid være til stede så lenge vi har dagens struktur på den kommunale pleie- og omsorgstjeneste her i landet.

Et knapphetsgode vil alltid være etterspurt og forventingsgapet mellom det kommunene har å tilby av helse- og omsorgstjenester og det brukere, pårørende og andre interessenter etterspør, blir stadig større. Ved at staten i nært samarbeid med kommunene videreutvikler den etablerte «verktøykassa» som allerede finnes av kartleggingsmuligheter og erfaringsbasert kompetanse i kommunene, skulle det være mulig til enhver tid å framskaffe en kvantitativ oversikt og statusrapporter knyttet til sykehjemssituasjonen her i landet. Da kan samfunnets økonomiske og politiske vurderinger og de berørte parters behov, erfaringer og bedømmelser, inngå i fruktbare forhandlings- og beslutningsprosesser. Hva skyldes variasjonene fra kommune til kommune?